

Halep Tehcirinin Anlaşması

Nasıl Gerçekleşti ve Nasıl Uygulandı

Bilgilerin
Raporu

جسور للدراسات
JUSOOR for STUDIES

"Jusoor for Studies" Center is an independent institution specialized in disseminating information, conducting studies and research concerned with political, social, economic, and legal affairs in the Middle East with a special focus on Syrian affairs. Jusoor extends bridges for authorities and decisions makers in different state specializations and development sectors. Jusoor aims to help them to make balanced decisions regarding issues in the region by providing them with data and detailed realistic scientific reports.

All Rights Reserved
Jusoor for Studies
2016 ©

TURKEY - GAZIANTEP
info@jusoor.co
www.jusoor.co

Index

Önsöz:	3
Tehcir Anlaşmasının Verileri	3
Tehcir Anlaşması	4
Birinci Aşama	4
İkinci Aşama	5
Üçüncü Aşama	6
Halep Mahallelerini Hedef Alınmasında Demografik Sonuçlar	7
Halep Sonrasında Neler Var?	7
Dipnotlar	8

Önsöz:

Halep şehrin sakinleri mahallelerden tamamen boşatılmak için 22/12/2016 Perşembe akşamı kuşatılmış bir konvoy Halep'in doğu mahallelerinden çıkararak bu mahalleler dört yıldan fazla silahlı muhaliflerin kontrolünden sonra rejimin kontrolüne geçti.

Nüfusun Halep'in doğu mahallelerden çıkması, Ruslar ve İranlılar ile yapılan anlaşmanın bir sonucu olarak 2011'den bu yana Suriye'deki en büyük sistematik zorunlu tehcir teşkil etmiştir, ayrıca kuşatılmış mahallelerin kuşatılmasını kırmasında ve son haftalarda Halep'teki olayların hız kazandığı herhangi bir yere saldırıyı başlatmasında başarısız olan Halep'teki silahlı muhalif gruplarına ve genel olarak Suriye'nin kuzeyine yönelik acı bir darbe teşkil etmiştir.

Tehcir Anlaşmasının Verileri

Halep'te bir ateşkes 28 gün sürdükten sonra, Rus kuvvetleri 23/10/2016 tarihinde Halep şehrinde düzenlenen hava saldırılarının yeniden başlatıldığını açıkladı, BM elçisi Stephan De Mistura Fetih El Şam grubundan oluşan onlarca savaştı Halep'ten çıkması temelinde Suriye rejimi ile Halep'teki muhalifler arasında bir uzlaşmaya varmasında başarısız olduktan sonra 15/11/2016 Halep'te silahlı muhaliflerin kontrolü altında olan doğu mahallelerde saldırı başlatıldı. Saldırı, İran destekli milisler tarafından gerçekleştirildi, esaslı olarak İran devrim muhafızlarına bağlı Feylak El Kudüs komutasında ve Suriye rejim güçlerinin sınırlı katılımıyla Iraklı El Nuceba Hareketi, Lübnanlı Hizbullah milisleri ve Filistinli Kudüs tugayı milisleri bu saldırılara katılmıştı.

27/11/2016 tarihinde rejim güçleri Masaken Hanano mahallesini kontrol etti, 28/11/2016 tarihinde rejim güçleri Halep şehrindeki Haydariye, İnzarat ve El Sahur mahallelerini kontrol ederken, Kürt milisleri de Badiin, Höllük, Bustan Başa ve Ayn El Tel mahallelerini kontrol etmesi sonucunda muhalifler 2012 yılının ikinci yarısında şehrin doğusunu ele geçirmesinden bu yana Halep'te en büyük bir kayıpla karşılaşmıştır.

06/12/2016 tarihinde, rejim güçleri Halep'in doğusunda El Şaar, Marje ve Şeyh Lütfi mahallelerini kontrol etti, 07/12/2016 tarihinde, Bab el-Neyrab, Bab el-Hadid ve Halep'teki birçok eski mahallelerini kontrol etti, 12/12/2016 tarihinde Şeyh Said, Salihin, Firdevs, Cellum ve el-Maadi mahallelerinin kontrol etti.

Muhaliflerin kontrolü altındaki mahallelerin yavaş yavaş elden gitmesi nüfusu sadece 6 mahallede kısırılmasında yol açtı, bu mahalleler: Salahattin, El Ansari, El Sukkari, Seyf El Devle mahallesinden bir kısım, İzaa mahallesinden bir kısım ve Amiriye mahallesi. Bu mahallelerde yaklaşık 80 bin sivil kuşatıldı, siviller tutuklama ve idamdan korktukları için rejimin bölgelerine doğru Rusların açtığı koridorlardan geçmeyi tercih etmediler.

bu veriler şehir dışındaki silahlı grupların tehcir anlaşmasını kabul etmesine neden oldu, bu anlaşma 27/11/2016/ tarihinden önce ortaya atılmamıştı ve o zamanda şehirleri olduğu durumda kalıp uluslararası garantiler vermesi karışığında Fetih El Şam grubundan bazı savacıların çıkması büyüklere tarafından kabul edilmemişti, çünkü alternatif askeri seçilenlerin varlığı bahanesiyle Fetih El Şam grubundan bazı savaşçıların çıkması “tavizini” gerektirmez!

Tehcir Anlaşması

Halep nüfusunu, doğu mahallelerinden tehcir etme anlaşması aşağıdaki gibi birkaç aşamaya bölünebilir:

Birinci Aşama

Rejim güçleri 12/12/2017/ tarihinde geniş alanlara ilerleyip kontrol ettikten sonra Türk-Rus bir anlaşma taslağına ulaşıldı, bu taslak ateşkes olup sivilleri tamamen Halep'in keri kalan doğusundan çıkarılmasını gerekiyor. inisiyatife göre muhalefetin temsilcileri, Suriye rejimi ve Ruslarla ve bu taraflar tarafından kararlaştırılan bir arabulucu aracılığıyla müzakere etme yetkisi verildi, gerçekten de Halep'teki muhalefet bu inisiyatifi 14/12/2016¹ tarihinde kabul etti ve kuşatılmış mahallelerin geri kalanında bulunan devrimci organları ve muhalif grupları bombardımanları ve askeri operasyonları durdurulması için Suriye rejimi ve Rusya ile görüşmeler yapılması amacıyla Halep'teki Ahrar Şam hareketinin askeri komutanına “El Faruk Ahrar” ve “Farej El Şehit” adında bir şahsa yetki verdi, İki yetkili, yakın tarihte Suriye rejiminden ayrılmadan önce Halep'teki silahlı muhalif lider olan Şeyh Ömer Rahmun adlı bir arabulucu ile görüştü.

Arabulucu aracılığıyla, Suriye rejimini temsil eden, Suriye rejiminin güvenlik komitesi başkanı “Zeyd Salih” ve Rusya'yı temsil eden General Vladimir Savchenko” ile müzakereye giden bir kanalı temin edildi. Taraflar arasında görüşmelere girdikten sonra, anlaşma bu ayın 13'ünde "muhalifler yalnızca ferdi silahlarla çıkmasını", Halep'in batısında çıkmak isteyen muhaliflerin ve sivillerin çıkmasını, muhalifler aileleriyle birlikte,

Rakka bölgesine kadar çıkmalar için Suriye ve Rus kuvvetlerin kefil olmasını ve orada inmesini ve sonra otobüslerin geri dönmelerini ve “Şeyh Ömer Rahmon'un temsil ettiği” müzakere ekibin garantörlüğünde iki taraf arasında ateşkese taahhüt etmesini gerektiriyor. Anlaşma, tüm² müzakere edenler tarafından imzalandı. Kızıl Haç, Kızılay ile birlikte, tahliye işlemlerinin tarafsız³ olarak kefil oldu. Tahliye işlemi bu ayın 14'ünde Amiriye- Ramuse bölgesinden başlayarak kararlaştırılmıştı.

İlan edilen anlaşmaya göre, sivillerin ve yaralıların muhaliflerin kontrolü altında olan Raşidin bölgesine doğru çıkması için hazırlık yapıldı, bu rejimin kontrolü altında olan önce Amiriye'den başlayıp sonra Ramuse ve Rakka bölgesine kadar çıkarılıp sonra Halep'in batı kapısı olan Raşidin bölgesine doğru ve en son İdlip şehrine kadar çıkarılması planlanmıştı. Konvoyda 70 yaralı dahil olmak üzere toplam 150 kişi bulunmuştur, Ramuse köprüsüne ulaştıktan sonra rejim güçleri ve yabancı milisler konvoyu ateş açıp ve bunun sonucunda bir kişi hayatını kaybedip 4 kişi yaranmıştı, bu saldırı açık bir şekilde anlaşmayı ihlal etmiş ve bunun etkisinde hem anlaşma hem de ateşkes⁴ zorlaşmıştı.

Tarafların Türkiye aracılık ederek yeniden anlaşmayı yürürlüğe⁵ koyması için geri döndüler, buda oldu ve 15 Aralık'ta sabahın ilk saatlerinde yaralılar ve siviller de dahil olmak üzere ilk konvoy Halep'in batı kırsalındaki Raşidin bölgesine ulaştı, bu konvoydan sonra (6 bin kişinin⁶) bulunduğu iki konvoy daha Halep'in batı kırsalında ulaştı.

İkinci Aşama

Dördüncü konvoy aynı ayın 16'sı başında çıkmasıyla birlikte Lübnanlı Hizbullah milisleri İran milisleri İdlip'teki Keferya ve Fua kasabalarını Halep tahliye anlaşmasına dahil etmek için konvoyunu durdurdu ve geçmesini engelledi ve yaklaşık 30 saat bekletildi. Bekletilen konvoyda çoğu kadın ve çocuk olmak üzere yaklaşık 800 kişi bulunuyordu, Kızılay ve Kızıl Haç konvoyu muhaliflerin bölgelerine geri göndermek için Hizbullah milisleri tarafından engellendi, ayrıca birçok erkeği otobüslerden indirip ikisini alıyordu ve 4 kişiyi öldürdü. Bu olay görgü tanığın söylediklerine göre konvoyda olan kişiler Hizbullah milisleri tarafından otobüslerden indirdikten sonra hakaret edip yere yatırdılar ve mallarını ve cep telefonlarını aldılar ve elbiselerini çıkarmak için zorladılar ve uzun⁷ süre içinde susuz ve yemeksiz bıraktılar.

İran ve Hizbullah milisleri bu engellemeden hedefi anlaşmayı engellemek karşılığında Keferya ve Fua kasabalarından birtakım sivillerin ve yaralıların tahliye edilmesidir. Gerçekten de taraflar İran

katılımıyla yeni müzakereler başlattılar, Ahraruş Şam ve Fetih El Şam Cephesini içeren Fetih Ordusu 18/12/2016 tarihi şafağında iki kasaba sakinlerinden bazılarının çıkmasını kabul etti ve bazı raporlara göre, bu sayı 4000 kişiye kadar ulaştığı söylenmektedir, Halep halkı kuşatılmış bölgelerden çıkarılması karşılığında Şam kırsalında Lübnanlı⁸ Hizbullah milisleri tarafından kuşatılan Ez-Zabadani ve Madaya sakinlerinden belirlenmemiş bir sayının çıkması da dahil olmuştur.

Tahliye süreci kuşatılmış Halep halkının yarısı çıkması, anlaşmaya varılan Keferya ve Fua kasabalarından yarı sayısı karşılığında olacağı metinde geçmiştir, sonra Halep şehrindeki haklın diğer yarısının tahkiyesi, İki kasabadan geri kalanların yarısı ile tahliye edilmesi karşılaştırıldığında olacaktır. Bu anlaşma tamamlandıktan sonra konvoy muhaliflerin kontrol ettiği bölgelere geri gönderildi.

Üçüncü Aşama

Yukarıdakilere dayanarak, aynı günün sabah saatlerinde yaklaşık 70 otobüs muhaliflerin kontrol ettiği bölgelere girdi ve otobüslerde yaklaşık 1.000 kişi bulunuyordu, konvoy rejimin kontrol ettiği Ramuse bölgesine ulaştığında durduruldu, bu durdurma otobüsler Keferya ve Fua kasabalarına doğru giderken geçişlerinde bir engel olması nedeniyle oldu, kabul edilen partiyi çıkarmak için Halep batısından Keferya ve Fua kasabalarına doğru çıkan 50 otobüse saldırı düzenlendi, saldırı Ebu El Cerrah El Yemeni liderliğindeki "Saraya El-Tevhit" adlı bir grup tarafından düzenlendi ve bunun sonucunda 5 otobüs yandı ve yaklaşık 40 otobüs İdlip kuzeyindeki iki kasabaların içine geçmesi engellendi ve bu sırada 5 otobüs girmeyi⁹ başardı.

İki kasabaya giden yolda yakma videosunda 'Abdür-rauf Rahme' adında bir kişi gösterildi, kendisi Fetih El Şam Cephesinde şeriatçı, anlaşmaya varılan sayının iki¹⁰ kasabadan çıkmasını engellemek için kışkırtıyor.

Otobüsler muhaliflerin kontrol ettiği bölgelerinden çıkıp Halep'in batısına doğru giderken Ramuse köprüsünde yaklaşık 4 saat bekletildi, bu bekletme silahlı muhalifler bir tavır alıp yakma olayını kınanması ve Keferya¹¹ ve Fua kasabalarına doğru giden konvoyların korunması için taahhüt etmelerine kadar son buldu. Sonra rejimin güçleri ve onu destekleyen milisler konvoydan¹² beş otobüs geçmesine izin verdiler ve tahliye işlemi devam etti ve halen Halep'te kalanların sayısı 21/12/2016 akşamına kadar yaklaşık 1500 kişiye ulaşmıştı, bunların çoğu sivillerin tahliyesine öncelik tanıyan askerler ve doktoradır.

22/12/2016 tarihinde, tüm kuşatılmışlar Halep şehrinden çıkarılması tamamlandı ve şehir tamamen rejim güçlerinin kontrolü altında oldu. Ordu ve silahlı kuvvetler genel komutanlığın açıklamasında “Halep şehri terörizmden ve teröristlerden kurtulduktan sonra ve onlardan temizlendikten sonra şehre güvenlik ve emniyet geri döndü” dedi.

Halep Mahallelerini Hedef Alınmasında Demografik Sonuçlar

Halep’in hedef alınması ve hatta rejimin şehre tamamen kontrol etmesi için demografik sonuçları aşağıdakilerle özetlenebilir:

- Yaklaşık **25 bin kişi** kuşatılmış Halep’ten batı kırsalında doğru çıkması, bölgenin modern tarihinde yaşanan en büyük zorunlu tehcir operasyonudur.
- Yaklaşık **190 bin kişi kuşatılmış mahallelerden** rejim kontrol ettiği bölgelere taşınması, ya da 27/11 ila 15/12/2016 arasındaki dönemde rejim mahallelerine kontrol ettikten sonra evlerinde kalması.
- Yaklaşık **10 bin kişi kuşatılmış mahallelerden** Kürt milislerin kontrol ettiği bölgelere taşınması, ya da 27/11 ila 15/12/2016 arasındaki dönemde Kürt milisleri mahallelerine kontrol ettikten sonra evlerinde kalması.
- Son dört mahallede yerlerini bırakmak istemeyen yaklaşık 500 kişi kalması.

Halep Sonrasında Neler Var?

20 Aralık 2016'da Rusya'nın başkenti, Türkiye ile Rusya-İran arasında üçlü bir görüşmeye tanık oldu, bu tür bir görüşme ilk kez olmuştu, üç tarafın vizyonunda siyasi bir çözüm getiren bir belgenin ilan edilmesiyle sonra erdi, belge Halep'te olanları "gönüllü bir tehcir" olarak nitelendirdi.

İran ve Rus güçleri Halep'te başarıları elde etmeseydi böyle bir belgeye ulaşılması mümkün olmadığı düşünülüyor, çünkü bir taraftan rejimi destekleyen taraflara benzeri görülmemiş bir tatmin duygusu vermiştir ve diğer yandan algısına uyan siyasi bir çözümü geçme kabiliyetini göstermiştir, özellikle yeni ABD yönetimi 20 Ocak 2017'de yeni görevleri teslim almadan önce.

Karşı taraftan kuzeydeki muhalif gruplar, Halep'te yaşanan olaylar önemli ve acımasız bir savaşın sonu olduğunu kabul etmesine rağmen bu savaşın

bittiğini kabul etmediler. Rejime karşı mücadelesinin sürdüğünü ve alternatif askeri seçenekler için hazırlık yaptığını vurguladı, böyle bir durumu da uluslararası ve bölgesel ülkeler desteklemiştir.

Ancak kesin olan şey, Halep'te olanların yerdeki savaşta bir dönüm noktası teşkil etmiştir, buda Suriye geleceğindeki siyasi çözümü etkileyebilir.

Dipnotlar

¹ Halep'te devrimciler adına müzakere eden genel koordinatör ile görüşme videosu, YouTube'daki Orient News kanalı, 14-12-2016. <https://goo.gl/av5SUJ>

² Önceki dipnotta anlaşmanın resmine bakınız.

³ Kızıl Haç: doğu Halep'ten tahliye için yardımcı olmaya hazırız. "7 gün, 13-12-2016. <https://goo.gl/ExhdsB>

⁴ Halep konvoyuna düzenlenen saldırı sonucunda ortaya çıkan gerilim ve kayıplar, Al Jazeera Net, 15-12-2016. <https://goo.gl/KF1bjq>

⁵ Halep'ten ilk yaralı grubun çıkışı beklenmesi, Al Jazeera Net, 15-12-2016. <https://goo.gl/3qZmzX>

⁶ Yakarılılardan bir grup çıkması ve tahliye işlemi tekrar başlanması, Al Jazeera Net, 15-12-2016. <https://goo.gl/39IByD>

Halep tahliyesi yorumları ve iki köyden yaralıların nakli konusunda çıkan bir anlaşmazlık, Al Arabiya Net, 16-12-2016. <https://goo.gl/GPWvb5>

⁷ Esad'ı destekleyen terörist bir grup Halep'in doğu sakinlerinden 800 kişiyi alıyordu, Anadolu Ajansı, 16-12-2016. <https://goo.gl/F377tS>

Kuşatılmış Halep'ten göç ettirilen konvoya İran milislerin saldırısı üzerine sivil ifade videosu, Youtube'daki Halep Medya Merkezi kanalı, 16-12-2016. <https://goo.gl/epzSSF>

⁸ Suriye muhalefeti: kuşatılmış Halep halkını tahliye etmek için yeni bir anlaşma, Al Jazeera Net, 18-12-2016. <https://goo.gl/mb1pHT>

⁹ kimliği belirmeyen kişiler sivillerin Halep'ten çıkmasını engelliyor ve binlerce kişi Ramuse geçidinde toparlanıyor. Halep Medya Merkezi, 18-12-2016. <https://goo.gl/rzvIMV>

Saraya El Tevhit mücahidi Keferya ve Fua halkın çıkmasında tahsis edilen otobüslerin yakmasını üstleniyor, Ara News, 18-12-2016. <https://goo.gl/VNF4Zz>

¹⁰ Silahlı militanlarla varılan anlaşmaya göre yaralıları ve tahliye etmek için giden otobüslerin yakılma videosu, 18-12-2016. <https://goo.gl/6IFKvo>

¹¹ Muhalif gruplar Keferya ve Fua'ya giden otobüslerin yakılmasını kabul etmiyor, Rozana FM, <https://goo.gl/4T1uIp>

¹² Sivilleri taşıyan 5 otobüs Halep'in batı kırsalında ulaştı, Sky News Arabia, 19-12-2016. <https://goo.gl/ScM62I>